

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหาและวัตถุประสงค์

เมื่อมนุษย์เข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ จนเป็นรูปของสังคมจำเป็นต้องมีกฎควบคุมความประพฤติเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ถ้าใครทำผิดกฎก็ต้องถูกลงโทษ การลงโทษทำให้มนุษย์ยินยอมที่จะทำตามกฎ โดยมีกฎหมายเป็นตัวทำหน้าที่นี้ แต่ธรรมชาติของมนุษย์ไม่สามารถมีชีวิตอยู่โดยมีเพียงกฎหมายเป็นตัวควบคุมความประพฤติเท่านั้น ынวมที่มนุษย์เกิดความทุกข์ทางใจจำเป็น ต้องหาสิ่งยึดเหนี่ยว เป็นเครื่องปลอบประโลม เพื่อช่วยให้มนุษย์คลายจากความทุกข์ที่มีอยู่ ศาสนาทำหน้าที่สนองความต้องการด้านจิตใจแก่มนุษย์ได้ ศาสนาเป็นจุดรวมของระบบศีลธรรมที่มุ่งสอนให้ทุกคนเป็นคนดี สอนวิธีปฏิบัติให้พ้นจากความทุกข์ ศาสนามีกฎเกณฑ์ที่จะสอนให้ทุกคนทำความดีโดยออกมาในรูปแบบของศีลธรรม พุทธศาสนาเป็นศาสนาหนึ่งที่มุ่งสอนให้มนุษย์เบียดเบียนซึ่งกันและกัน หัวใจของจริยศาสตร์ของพุทธศาสนาปรากฏในพุทธภาษิตที่ว่า "ความไม่ทำบาปทั้งปวง ความบำเพ็ญกุศลให้ถึงพร้อม ความชำระจิตของตนให้ผ่องแผ้ว"¹ หรือพุทธภาษิตที่สอนให้คนทำความดีที่เรารู้จักกันดีว่า ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว แต่พุทธภาษิตเหล่านี้ไม่ใช่เป็นหลักเกณฑ์ที่จะใช้ตัดสินคุณค่าทางจริยธรรมได้ จึงเป็นที่น่าสนาว่า อะไรคือเกณฑ์ตัดสินความดีของพุทธศาสนา

¹ ขุ. ธ. 25/24/33.

ส่วนคานท์ในฐานะที่เป็นนักปรัชญาที่มีชื่อเสียงทางด้านจริยศาสตร์ตะวันตก ซึ่งเสนอทศนะ เรื่อง เกณฑ์ตัดสินความดีแตกต่างไปจากทศนะของนักจริยศาสตร์อื่น ๆ อย่างชัดเจน ความน่าสนใจที่ปรากฏชัดเจนในงานของคานท์คือ เกณฑ์ตัดสินความดีของคานท์มีความคล้ายคลึงกับความคิดทางศาสนา เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับศาสนาที่ปรากฏในสังคม กล่าวได้ว่า เกณฑ์ตัดสินความดีของคานท์คล้ายคลึงกับพุทธศาสนา มาก จึงเป็นงานที่น่าวิจจัยเปรียบเทียบให้เห็นว่า เกณฑ์ตัดสินความดีของพุทธศาสนาในปรัชญาเถรวาทกับเกณฑ์ตัดสินความดีของคานท์ในฐานะ เป็นลัทธิหนึ่งในจริยศาสตร์ตะวันตก มีความคล้ายคลึงและความแตกต่างกันในเรื่องนี้อย่างไรบ้าง

สิ่งที่ผู้วิจัยต้องการชี้แจงก่อนอื่นคือ โดยทั่วไปแล้ว เมื่อมีการนำเอาทศนะ 2 ทศนะมาเปรียบเทียบกัน ย่อมมาจากพื้นฐานของจุดประสงค์ที่ว่า ทศนะทั้งสองมีลักษณะร่วมกันหรือมีทศนะที่สอดคล้องกัน แต่ในเวลาเดียวกันก็ไม่ได้หมายความว่า ในรายละเอียดของทั้งสองนั้นจะ ไม่มีความแตกต่างกันเลย โดยนัยเดียวกันนี้ การเปรียบเทียบระบบจริยศาสตร์ของพุทธศาสนา ซึ่งมีกำเนิดมาจากหลักคำสอนของพระพุทธเจ้ากับระบบจริยศาสตร์ของคานท์ ซึ่งมีกำเนิดจากพื้นฐานทางปรัชญา โดยพื้นฐานของการเริ่มต้นและจุดมุ่งหมายสูงสุดของทั้งสองมีความแตกต่างกัน แต่ปัญหานี้ก็ไม่ได้หมายความว่าทศนะทั้งสองจะมีความแตกต่างกันโดยสิ้นเชิง ในรายละเอียดทั้งหมด งานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายที่จะนำเสนอการเปรียบเทียบ เกณฑ์ตัดสินความดีของทั้งสองที่มีทั้งแง่ความคล้ายคลึงและความแตกต่างกัน โดยอยู่ในขอบข่ายเรื่อง เกณฑ์ตัดสินความดี

1.2 สมมติฐาน

เกณฑ์ตัดสินความดีของพุทธปรัชญาเถรวาทและในปรัชญาของคานท์ มีส่วนคล้ายคลึงกันในการยึดเจตนาของผู้กระทำเป็นหลัก

1.3 วิธีใช้ในการวิจัย

1. ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาที่วิจัยจากพระไตรปิฎก อรรถกถาหนังสือ และเอกสารอื่น ๆ ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบและสรุปข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการค้นคว้า

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ตัดสินความดีความชั่วตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาและปรัชญาของคานท์
2. ทำให้ได้ทราบว่าเกณฑ์ตัดสินความดีของพุทธศาสนากับของคานท์มีส่วนที่คล้ายคลึงและแตกต่างกันอย่างไรบ้าง
3. เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยคนอื่น ๆ ที่ทำการวิจัยเปรียบเทียบปรัชญาของคานท์กับของพุทธศาสนาในอนาคตต่อไป

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย